
SISTE ÅRET I BARNEHAGEN

- Om lek, læring og sammenheng barnehage - skole

Innhold

Forord	2
Introduksjon	3
Barnehagens oppdrag	4
Skolen oppdrag	4
Hjemmets betydning	4
Lek	6
Læring	7
Språk	8
Lesing og skriving	9
Samtaler	10
Sosiale ferdigheter	11
Digital praksis	12
Pedagogisk innhold siste året	13
Forslag prosjekter og aktiviteter	14
Språkløyper	14
Lesesenteret.....	14
Skrivesenteret.....	15
Forskerfrø.....	15
Sammen mot mobbing	15
Trafikk	15
Matematikk	16
Koding	16
Animasjon.....	16
Skaperglede	16
Kilder	17

Forord

Sammenheng og overgang fra barnehage til skole angår først og fremst barnet. Derfor må de som har ansvar for barna i barnehagen, skolefritidsordning og grunnskolens barnetrinn først og fremst ha oppmerksomheten rettet mot barna. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner.

- Hva skal femåringen ha med seg i sin bagasje fra barnehagen?
- Hvordan skal femåringen lære å bære sin egen bagasje?

Plan for «Siste året i barnehagen» er utarbeidet med hjemmel i Barnehageloven § 2a og Opplæringsloven §13-5.

Med denne planen legger Askøy kommune til rette for en felles pedagogisk plattform for alle våre førskolebarn det siste året i barnehagen. Den enkelte barnehage ser denne planen i sammenheng med barnehagens årsplan og satsningsområder, og lager en lokal plan/oversikt for innhold og arbeidsmåter.

Introduksjon

Tiden før skolestart er preget av mye lek, tette relasjoner og mange faglige og sosiale utforskninger. Det er mye å undre seg over, og det er mye å lære. Spørsmålene er mange og utforskertrangen stor. De voksne i barnehagen skal stimulere både nysgjerrigheten og oppdagelsesiveren. Samtidig skal de gi barna språklig støtte, slik at ny forståelse etableres og nye ting kan grubles på.

Skolen må være bevisst at barna har med seg kunnskaper og erfaringer fra barnehagen, og skolen må bygge videre på disse. Barnehagen skal legge til rette for, og jobbe systematisk med kvaliteten og innholdet siste året. Å stimulere lysten til å lære er et felles mål for både barnehagen og skolen.

I følge st. meld. 19 (Tid for lek og læring) viser flere studier at sosial kompetanse, språk, matematikk og selvregulering er viktige ferdigheter å ha med seg for videre læring og mestring. Barns sosiale kompetanse og evne til selvregulering, det vil si barns evne til å styre tanke, følelser og atferd, er viktig for å lykkes faglig og sosialt i skolen.

Hva kjennetegner førskolebarn

- Førskolebarna er fylt av forventning og spenning med hensyn til det siste året i barnehagen og skolestart.
- Det er en følelsesmessig utfordrende periode for barna og kan beskrives som å «gruglede» seg.
- Førskolebarna søker kunnskap, de er nysgjerrige, vitebegjærlige og filosoferer over stort og smått.
- Venner er viktig for førskolebarn, de posisjonerer seg i forhold til hverandre, og de både inkluderer og ekskluderer hverandre i samspill og lek.

I skolen har barn behov for:

- En viss grad av selvstendighet
- Konsentrasjon og oppmerksomhet
- Kunne samhandle med andre på en positiv måte

Grunnleggende kunnskaper og ferdigheter er nødvendig for å lykkes som individ og for å fungere i skole, og samfunns- og yrkesliv senere. I et samfunnsperspektiv er sammenheng og samarbeid mellom barnehage og skole nødvendig for å sikre gode læringsresultater og sosial utjevning.

Sektor barnehage og Sektor skole har utarbeidet en felles prosedyre for overgang fra barnehage til skole. Prosedyren gjelder for kommunale og private barnehager og er tilgjengelig i Compilo og Compilo ekstern portal. Denne planen og «overføringsskjema fra barnehage til skole» ligger som vedlegg til prosedyren.

Lykke til med arbeidet

Barnehagens oppdrag

Rammeplan for barnehagen sier om overgangen mellom barnehage og skole:

«Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen».

Skolens oppdrag

Overordnet del i læreplanverket sier om de yngste barna i skolen:

«Barn og unge er nysgjerrige og ønsker å oppdage og skape. I opplæringen skal elevene få rike muligheter til å utvikle engasjement og utforskertrang. For de yngste barna i skolen er lek nødvendig for trivsel og utvikling, men også i opplæringen som helhet gir lek muligheter til kreativ og meningsfylt læring».

Rammeplan for SFO sier praksis skal bygges på grunnleggende verdier som er felles i formålsparagrafene til barnehagen og skolen. Verdigrunnlaget skal formidles og praktiseres i alle deler av arbeidet i SFO og prege innholdet og arbeidsmåtene

Hjemmets betydning

Et godt samarbeid mellom barnehagen og hjemmet skaper kontinuitet, trygghet og helhet som igjen legger grunnlaget for livslang læring.

I skolen møter barna mer struktur og fastere timeplaner enn i barnehagen, miljøet er større, de går fra eldst i barnehagen og til yngst i skolen, de får mindre hjelp til det praktiske, det stilles større krav til selvstendighet og det blir mindre tid til valgfrie aktiviteter. Alt dette ber skolen oss om å forberede barna på. Kan ikke barna kle på seg selv, kommer de seg heller ikke raskt nok ut i friminuttene til å være sosial og utvikle nye vennskap. Da er de andre barna allerede i gang med en lek.

Barna trenger med andre ord noen basisferdigheter med seg inn i skolen for å klare seg best mulig, og ferdigheter med hensyn til sosial kompetanse og selvstendighet er noe av det viktigste.

Barnehagen jobber med basisferdigheter på ulike måter gjennom hele barnehageløpet og det skal settes et ekstra fokus på disse det siste året. I samarbeidet med foreldrene skal det også settes ekstra fokus på basisferdigheter hjemme det siste året. Dette betyr at både barnehagen og hjemmet jobber sammen for å fylle ryggsekken til barna med gode basisferdigheter før skolestart.

Basisferdigheter

- Vente på tur, være stille og lytte til andre som snakker
- Dele med andre, vise omsorg og empati
- Hensiktsmessig stemmebruk
- Behandle bøker og utstyr på en ordentlig måte
- Følge regler i spill og lek
- Kle på seg selv og holde orden på egne ting
- Klippe med saks
- Funksjonelt blyantgrep
- Gjøre ferdig påbegynte aktiviteter
- Selvstendighet ved påkledning og toalettbesøk
- God hygiene
- Være høflig og kunne be om hjelp på en god måte
- Samspill uten voksendeltakelse
- Hevde egne meninger
- Kompromisse

Basisferdighetene er mange og barna må få støtte i prosessen, både fra foreldre og personale i barnehagen. I prosessen vil barna møte frustrasjon og motgang, og da er det viktig at det ligger noen forventninger til grunn for prosessen. Med god tilrettelegging for å øve og gode voksne som ikke gir opp, men som hjelper barna gjennom prosessene vil de oppleve mestring som igjen gir ny motivasjon.

Barnehagen arrangerer foreldremøte for foreldre til de eldste barna i barnehagen i høstsemesteret (se rutiner for overgang barnehage – skole). I dette møtet orienterer barnehagen om hvordan barnehagen arbeider siste året, og det bør være fokus på hva barnehage og hjem skal samarbeide om og hvordan de kan utfylle hverandre på best mulig måte.

Lek

Barn lærer best når de selv er aktive, gjennom å erfare og utforske verden på sin måte og i sitt tempo. I lek deltar barnet med hele seg. De bruker både hode, kropp, sanser og følelser. Lek er en prosess der barna er til stede, nysgjerrige og undrende på omgivelsene. De er aktive, og de anstrenger seg for å få til det de ønsker. De undersøker og prøver ut mulige løsninger, og de får nye erfaringer som gir ny forståelse og ny kunnskap.

I leken kan barn utforske, oppdage og forstå nye sammenhenger. Gjennom lek stimuleres og utvikles sosiale, emosjonelle og kognitive ferdigheter. Dette omfatter blant annet evne til samarbeid, empati, selvhevdelse, selvregulering og mestring av sosiale relasjoner. Dette er ferdigheter som kan gi et godt grunnlag og motivasjon for trivsel og læring i skolen. Barnas lek danner et viktig grunnlag for arbeidet med fagområdene i rammeplan for barnehagen.

Barna skal utvikle kunnskap og ferdigheter innenfor alle fagområder gjennom undring, utforskning og skapende aktiviteter. Siste året i barnehagen bør i stor grad være preget av praktisk og kreativ tilnærming til læring.

Det fysiske miljøet legger rammer for barnas lek, og det må tilrettelegges for et godt leke- og læringsmiljø.

Regellek

Regellek er lek der en må følge bestemte regler, f.eks. paradis, sisten, gjemsel o.l. Barn begynner for alvor med disse lekene i 5 - 6 årsalderen. Ellinger og regler spiller en viktig rolle i regellek.

De fleste regelleker og spill stimulerer selvregulering, fordi barna må bruke oppmerksomhet, arbeidsminne og impuls kontroll for å være med på leken. De må rette oppmerksomheten mot det å lytte etter reglene i leken, de må huske forskjellige regler, og for å holde seg til reglene må de følge godt med. En kombinasjon av fri lek og leker der den voksne er igangsetter og veileder er svært gunstig for utvikling av selvregulering.

Refleksjonsspørsmål

Hvordan jobber du med å tilrettelegge for et godt leke- og læringsmiljø for de eldste barna?

Hvordan sikrer du at alle barn skal få plass i fellesskapet?

Læring

«De eldste skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er sammenheng mellom barnehagen og skolen. Barnehagen skal legge til rette for at de eldste barna har med seg erfaringer, kunnskaper og ferdigheter som kan gi dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. (Rammeplan 2017)

Rammeplanen sier ikke noe spesifikt om hva disse erfaringene skal være.

Barnehagelæreren står dermed fritt til å utøve sitt profesjonelle skjønn og slik kunne ta de beste vurderingene på vegne av barna. Vurderinger som må tas skal være med utgangspunkt i barns rettigheter og med barns beste som kompass.

Femåringene trenger å samles om noe, og denne planen belyser noen områder. Personalet som har ansvar for de eldste barna må utfra dette drøfte innhold og arbeidsmåter for det siste året i barnehagen.

- Hvilke valg tar personale når en planlegger hva gruppen skal samles om?
- Hvilke temaer og aktiviteter vektlegger barnehagene det siste året i barnehagen?
- Gir disse valgene mening og opplevelse av sammenheng i hverdagen til barna?

Studier, gjengitt i OECD rapporten – Starting strong 2006, viser at de beste læringsresultatene oppnås når kognitive og emosjonelle læringsprosesser går parallelt. Dette betyr at både barnehagen og skolen må ha fokus på lek, sosiale ferdigheter, språklige ferdigheter og en helhetlig forståelse av læring.

Hvis de voksne ser helheten, er det større sannsynlighet for at barna vil oppleve den.

Refleksjonsspørsmål

Hva tenker du er verdifull kunnskap for de eldste barna?

Hvilke ferdigheter trenger barn for å stå støtt i livet – og for at overgangen fra barnehagen til skolen skal bli best mulig?

Hva er egentlig et optimalt læringsmiljø for femåringer?

Språk

Arbeidet med språk i barnehagen skal være kunnskapsbasert, reflektert, planlagt, begrunnet, organisert, målrettet og helhetlig.

Barn har godt språklig utbytte, både på kort og lang sikt av å være i et miljø der de får rik anledning til å utvide ordforrådet sitt og får gode muligheter til å delta i språkutviklende samtaler.

Språkutviklende samtaler kan være samtaler der en har ord og ords betydning som utgangspunkt for samtalen, f.eks:

- Synonymer: fokus på ord som betyr det samme
- Antonymer: Ord som har motsatt betydning
- Homonymer: ord som høres og skrives likt, men som har ulik betydning

Når man behersker et verbalt språk, så kan man fortelle, forklare, argumentere, diskutere, stille spørsmål osv. I lek og samspill er dette gode og avgjørende ferdigheter å ha med seg. Når man behersker et språk, vet man hvordan en fortelling er bygd opp, man kan forstå og fortelle en vits, man kan skille virkelighetsfortellinger fra en fantasifortelling og man kan rime og tulle med språklige elementer.

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn før skolestart får kjennskap til:

- Å lytte til lyder og rytme i språket (språkleker)
- Symboler som tall og bokstaver
- Bøker, sanger, bilder, media m.m.
- Å bruke språket til å uttrykke følelser, ønsker og erfaringer
- Å bruke språket til å løse konflikter
- Å bruke språket til å skape positive relasjoner i lek og annet samvær

Refleksjonsspørsmål

Hvordan kan du legge til rette for at alle barn får delta på aktiviteter som fremmer språkutvikling hver dag i barnehagen?

Hvordan tar du vare på barnas interesser og engasjement i språkarbeidet i barnehagen?

Lesing og skriving

Når voksne leser med og for barna, bør de gjøre det på en engasjert måte og benytte stemme, mimikk og blick for å få kontakt med dem. Dette kan underbygge handlingen, og det kan øke innlevelsen til barna og gi dem en god leseopplevelse.

Det er åpenbare sammenhenger mellom leseaktiviteter og språkstimulering. Barn lærer språk i samspill med andre, i situasjoner der språk og handling har en funksjon sammen. Derfor er det viktig å legge til rette for aktiviteter og arenaer som inviterer til språklig samspill, som høytlesing, fortelling, samtaler, lek med skriftspråk, rim regler og spill. Leseaktiviteter som høytlesing og samtaler om litteratur, gir opplevelser og umiddelbar glede. I tillegg ligger det stor verdi nettopp i den språklige samhandlingen som lesing fører med seg.

Gutter, jenter og lesing

Forskning på språkarbeid i barnehagen viser blant annet at gutter velger bort språkfremmende aktiviteter hvis de får mulighet til det. Lesesenteret i Stavanger har gjort en undersøkelse som viser at gutter ikke er tilstede når det skjer frivillig språkarbeid. Studien fra Stavangerprosjektet viser at språkaktivitetene i barnehagen fenger jentene mer enn gutter. Når guttene deltar mindre i språkaktiviteter, er det fare for at de går glipp av viktig språkstimulering som fremmer språklige ferdigheter som er sentrale når de skal begynne å lære og lese.

Bevisste voksne i barnehagen kan være med på å snu denne trenden ved å tidlig legge til rette for at både gutter og jenter får ta del i positive leseerfaringer med utgangspunkt i deres interesser og preferanser.

Skriving og lesing i barnehagen er ikke noe nytt. Barn i Norge vokser opp i et skriftspråklig samfunn. De er nysgjerrige og vil utforske denne verden. Ved å aktivt legge til rette for skriftspråklig utforskning vil de fleste barn selv tilegne seg skriftspråket.

Skriftspråkutvikling er perioden fra et individ har oppdaget at skrift eksisterer til det mestrer ferdighetene godt nok i forhold til egne behov, og skolen og samfunnets krav.

Refleksjonsspørsmål

Hvordan kan du legge til rette for at leseaktiviteter får en sentral rolle i barnehagens språkarbeid?

Hvordan kan du bidra til at barnets hjem er en viktig arena for høytlesing?

Samtaler

Samtaler er betydningsfulle språklærings situasjoner, fordi når barn vil snakke med andre, må de finne ord som dekker det de vil formidle. De må også klare å formulere innholdet i en forståelig rekkefølge, som andre kan forstå. Erfaringer med å sette ord på det man ser eller hører her-og-nå, og etter hvert også det man har i tankene, utgjør en sentral del i barns språklæring.

Voksne støtter barns språktilegnelse og deres tenkning om et samtaletema når de stiller dem utdypende spørsmål og inviterer dem til å fortelle mer om det de sier at de tenker, vil eller ønsker. Når jevnaldrende barn snakker sammen, stiller de hverandre sjelden spørsmål om å utdype tema. En voksen samtalepartner kan imidlertid bidra til at andre barn venter med å snakke til barnet som har ordet blir ferdig. Den voksne kan være en god veileder og modellere hvordan en samtaler med hverandre, vise at man lytter når noen snakker, og eventuelt stiller spørsmål for å hjelpe taleren til å utdype opplevelsen sin.

Det å gi god samtalestøtte kan være en utfordring i store grupper, fordi mange barn gjerne vil snakke når en voksen er tilstede. Å ha møteplasser for hverdagssamtaler i mindre grupper med en voksen og noen barn, kan øke barnas språklige deltakelse.

De spontane, ikke-planlagte samtalene i barnehagen utgjør antagelig den mektigste læringsarenaen i barnehagen, hvis de får pedagogisk oppmerksomhet.

Planlagte samtaler

Det er mange barn som ønsker å bli hørt og det kan være svært utfordrende for pedagogene å sørge for at alle barna får mulighet til å delta i samtaler. Alle barn har ulike forutsetninger for å kommunisere med andre barn og voksne.

Barnehagepersonale har ansvar for å støtte og legge til rette for at alle barn kan delta i samtaler og oppleve seg anerkjent av andre barn og voksne i barnehagen (Rammeplanen, 2017). En måte å jobbe med dette på kan være å sette av tid til samtaler.

Refleksjonsspørsmål

Hvordan kan du i større grad legge til rette for samtaler i hverdagssituasjonene?

Hvordan utvikle en samtalepraksis der barna inviteres til å fortelle, beskrive og reflektere, og som støtter barns deltakelse og medvirkning i egne læreprosesser?

Sosiale ferdigheter

God sosialkompetanse eller gode relasjonsferdigheter kan bidra til trivsel og positive relasjoner med andre og gjør det mulig å etablere, vedlikeholde og videreutvikle vennskap og relasjoner til andre. God sosial kompetanse bidrar også til utvikling i bredere forstand, med tanke på at en klarer å tilpasse seg ulike situasjoner slik at læring og utvikling på andre områder gjøres mulig.

Sosial kompetanse handler om å tolke og forstå sosiale signaler og situasjoner, og å forstå og tilegne seg de ferdighetene som trengs for å forholde seg til og handle hensiktsmessig i ulike sosiale sammenhenger. Det handler om å ha kunnskap og ferdigheter i å løse problemer, ta beslutninger, velge seg mål og anstrenge seg for å nå målene.

Barnehagen skal legge til rette for at alle barn før skolestart får kjennskap til:

- Å være en god venn
- Å inkludere andre barn i leken
- Å vise empati og omsorg overfor andre
- Å ta andres perspektiv
- Å sette egne grenser og respektere andres
- Å sette ord på følelser, opplevelser og meninger
- Å si fra om diskriminering, utestenging, mobbing og krenkende atferd

De fleste femåringer er aktive, nysgjerrig og undrende. De har sine antakelser og forklaringsmodeller om hvordan livet er, og de er opptatt av å justere disse. Det handler om danning, som igjen handler om å utvikle barns livskompetanse. Gjennom det siste året skal barna gjennom lek og i hverdagen for øvrig, oppleve tro på at de er viktige bidragsytere i fellesskapet, at deres mening spiller en rolle, at de trenger hverandre og at de er en del av noe større. Dette er de voksnes ansvar gjennom å være autoritative voksne som er varme og tydelige.

Refleksjonsspørsmål

Hva tenker du skal til for å fremme et trygt og godt barnehagemiljø?

Hvilke ferdigheter trenger barn og unge for å mestre framtidens skole, arbeidsliv og samfunn?

På hvilken måte er du med på å bidra slik at barna føler på opplevelser av mening og mestring?

Digital praksis

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barns lek, kreativitet og læring. Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte.

«Barnehagen skal utøve digital dømmekraft og bidra til at barna utvikler en begynnende etisk forståelse knyttet til digitale medier» (Rammeplan for barnehagen).

Gjennom å skape digitale uttrykk får barn erfaringer med hvordan de ulike digitale mediene kan formidle mening. Digitale medier kan forstås som språklige uttrykk som barn kan benytte seg av for å sette ord på erfaringer og meninger i kommunikasjon med omgivelsene.

Tekst er mer enn skrift, og digitale medier åpner for at man kan ta i bruk andre tegnsystemer, som bilder, lyd, videoer og bevegelser. Disse kan barn i stor grad ta i bruk på egen hånd, og erfaringene som skapes kan legge et grunnlag for uttrykkskompetanse.

Digital litteraturformidling

Høytlesing og samtaler er sentrale elementer i barnehagens arbeid med språk. Digitale bøker og digital litteraturformidling bringer inn noen andre elementer i lesingen enn det som gjøres ved lesing av tradisjonelle bøker av papir. Barnehagens lesepraksis bør være både analog og digital, og pedagogene bør velge hvilket medium som er best egnet i ulike sammenhenger.

Barns tekstproduksjon

Barn begynner å skrive før de lærer å lese. En utforskende tilnærming til skriving hører derfor hjemme i barnehagens daglige språkarbeid, og pedagogisk bruk av digitale verktøy kan være en hensiktsmessig måte å gjøre det på.

Digitale fortellinger

En digital fortelling er ofte basert på en muntlig fortelling der barn står for innholdet og dramaturgien i historien, og hvor de med støtte av en voksen skaper et digitalt uttrykk for å formidle fortellingene sine.

Refleksjonsspørsmål

Hvordan kan du legge til rette for at barn utforsker, leker og selv skaper noe gjennom digitale uttrykksformer?

Pedagogisk innhold siste året

Denne planen har skissert rammer for arbeidet med å legge til rette for at barn skal oppleve et helhetlig og tilrettelagt opplærings – og utviklingsløp.

I august hvert år skal personalet i barnehagen ta de eldste barna med på planleggingen av det pedagogiske tilbudet. Personalet skal snakke med førskolebarna om hva de er interessert i, opptatt av og hva som er viktig. Pedagogisk leder skal med utgangspunkt i dette tilrettelegge for et pedagogisk innhold som ivaretar hvert enkelt barn og som skaper gode forutsetninger for overgangen mellom barnehage og skole.

Det pedagogiske arbeidet gjennom året skal synliggjøres gjennom planer som viser oversikt over innhold, fremdrift og arbeidsmåter i hverdagen og i systematisk arbeid i gruppe (f.eks i en førskolegruppe).

Det handler om å følge barnas spor og gjøre gjennomtenkte valg. Da kan man finne og følge den røde tråden, slik at en skaper forbindelser og sammenhenger for femåringene.

Forslag prosjekter og aktiviteter

Barnehagens tilbud til 5-åringene varierer, både i omfang, innhold og organisering. Sektor barnehage oppfordrer til lokalt innhold og lokale møteplasser for 5-åringene. Finn støtte i denne planen, se til kolleger i andre barnehager og legg til rette for et skoleforberedende, men likevel et barnehage – og rammeplanbasert opplegg. Et rammeplanbasert skoleforberedende innhold må bygge på barnehagens helhetlige læringssyn og verdigrunnlag.

Språkløyper

[Språkløyper - overgang fra barnehage til skole](#)

Språkløyper består av gratis ressurser for kompetanseutvikling rettet mot barnehagepersonale og lærere på området språk, lesing og skriving. Det faglige innholdet er forskningsbasert, og er utviklet av Lesesenteret og Skrivesenteret, i samarbeid med ulike kompetansemiljøer og høyskoler.

Lesesenteret

[Språkressurs/språkarbeid i barnehagen](#)

Lesesenterets ressurser for barnehagen formidler hvorfor og hvordan barnehagen kan jobbe med leseaktiviteter og språkutviklende aktiviteter.

Ressursene er utviklet med tanke på den norske barnehagekulturen og er i tråd med Rammeplan for barnehagen.

Skrivesenteret

[Skrivesenteret/barnehage](#)

Barn møter bokstaver på butikken, i tv- og medieverden og de observerer eldre barn og voksne som leser og skriver. Bokstavene blir symboler på en verden som også barnehagebarna ønsker å være en del av.

Barn kan oppdage skriftens lydprinsipp ved å eksperimentere med egen skriving før de har lært seg bokstavlydene. Det er viktig at de voksne er tilstede og støtter og veileder barna i deres lek og utforsking av skriftspråket.

Forskerfrø

[Forskerfrø](#)

Forskerfrø.no er Naturfagsenterets nettsted for barnehagelærere, andre ansatte i barnehagen og barnehagelærerutdanningen.

Forskerfrø inneholder:

- Temasider (årstider, elementene, friluftsliv, verdensrommet, mat, planter, dyr, teknologi m.m.)
- Aktiviteter (ballongrakett, brett et papirfly, plantefarging, egg i flaske, elektrisk krydder og mye mer)
- Fagressurser (pedagogiske /didaktiske artikler, fagartikler – naturkunnskap, fagartikler – praksiseksempler)
- Utstyr og ressurser

Sammen mot mobbing

[For tiltaksbarnehager - Norge \(\[norce.research.no\]\(http://norce.research.no\)\)](#)

Tjenestesiden er passordbeskyttet og alle tiltaksbarnehagene har fått passord (evt. glemt passord forespørsel kan rettes til Sektor barnehage).

Tiltaksprogrammet «Sammen mot mobbing» har som mål å redusere negative handlinger mellom barn og øke positive handlinger mellom barn. Det er utarbeidet et bildemateriell som anbefales brukt som støttemateriell i samtaler med barna.

Trafikk

[Barnas Trafikklubb](#)

Trafikk i barnehagen er et spennende tema som passer inn i hverdagen. Barna opplever trafikk når de er på tur, hver gang de drar til og fra barnehagen, de erfarer trafikk gjennom lek og observasjoner av hva de voksne gjør. Trafikk er integrert som en del av rammeplanen gjennom fagområdet nærmiljø og samfunn.

Matematikk

[Matematikksenteret/barnehage](#)

Matematikksenteret, NTNU skal bidra til økt kvalitet i opplæringen i matematikk slik at barn og unge får en likeverdig og tilpasset opplæring i et inkluderende fellesskap. Senterets virksomhet er landsdekkende, og en viktig oppgave ved senteret er å støtte barnehager og skoler i kompetanseutviklingsarbeid og i å tolke, forstå og operasjonalisere rammeplanen og læreplanverket. Senteret har egen barnehageside med aktiviteter og læringsressurser.

Koding

[Fem grunner til at koding er bra for barn](#)

Koding, eller programmering, er det man kaller de språkene som lar oss kommunisere med datamaskiner, der vi skriver *algoritmer* for å få datamaskinen til å gjøre det vi vil. Programmering inviterer til samarbeid og problemløsning og kan være en engasjerende måte å bruke digitale verktøy på i barnehagen.

[Statped/læringsressurser/bee-bot](#)

Med et enkelt og intuitivt brukergrensesnitt kan Bee-bot, med god voksenstøtte, anvendes av barn ned i førskolealder. Den gule, lille bien egner seg derfor godt for introduksjon og begynneropplæring i programmering og koding.

Animasjon

[Digital kreativitet](#)

Å animere betyr å gjøre noe levende. I en animasjonsfilm kan man gjøre figurer i papp, leire, lego eller annet materiale levende. Man kan til og med få en strek til å bli levende. Ved å ta mange bilder av en ting, og flytte litt på den mellom hvert bilde, så ser det ut som tingen beveger seg når bildene spilles av i rask rekkefølge- som film. Det finnes mange forskjellige måter å lage animasjonsfilm på. Noen er mer tidkrevende og avanserte enn andre. Ved hjelp av et nettbrett og to forskjellige apper, er det å lage animasjonsfilm blitt lekende lett.

Skaperglede

[kunstkultursenteret](#)

Praktisk og estetisk innhold er viktig i barnehagen. Vaner og handlingsmønstre tar form allerede fra tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagen, kan vare livet ut. I barnehagen skal barn få oppleve livsglede, mestring og følelse av egenverd. For å få til dette skal personalet ta i bruk varierte arbeidsmåter som kan skape engasjement og interesse. Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Nettstedet har en ressursbase med tips og ideer.

Kilder

Kunnskapsdepartementet. Fra eldst til yngst: Samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole.

Kunnskapsdepartementet (2019). Overordnet del - verdier og prinsipper for grunnopplæringen.

Kunnskapsdepartementet (2017). Rammepan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens oppgaver og innhold.

Kunnskapsdepartementet (2019). Tett på - tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Regjeringen.no.

Thoresen og Aukland (2020). Eldst i barnehagen og yngst i skolen